

Sürdürülebilir Kentler

Günümüzde dünya nüfusunun yarıdan fazlasının kentlerde yaşadığını biliyor muydunuz? Bu, gezegenimizdeki karaların yüzde üçlük dilimini kapsayan kentlerin 4 milyardan fazla insana ev sahipliği yaptığını gösteriyor. Kentlerdeki nüfus artışı konusunu inceleyen bilim insanları, yaklaşık 30 yıl sonra her 10 insandan 7'sinin kentlerde yaşayacağını tahmin ediyor.

Kentlerde yaşayan insanların çoğu; ofislerde, fabrikalarda, şantiyelerde, mağaza ve dükkân gibi alanlarda çalışarak ülkelerinin ve dünyanın ekonomisine katkı sağlıyor. Ancak küçük bir alanda yaşayan çok sayıda insanın gereksinim duyduğu ürünlerin üretilmesi, ulaşımlarının sağlanması, yaşam alanlarının elektrik ve ısınma gibi gereksinimleri dünyamız için olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabiliyor. Tüm bunların sonucunda, artan hava kirliliğinin ve atmosferde biriken karbondioksitin yol açtığı küresel ısınmanın etkilerini daha belirgin biçimde gözlemliyoruz.

Kentlerdeki nüfus artışının etkilerini azaltmak adına tüm insanlar ve dünyamız için daha güvenli, sürdürülebilir yaklaşımlara yönelmemiz gerekiyor. Sürdürülebilirlik mi?

Evet, sürdürülebilir kentleri anlamak için öncelikle "sürdürülebilirlik" kavramına odaklanmakta yarar var. Bir sistemin kaynaklarının tamamını tüketmeden gelecekte de kullanılabilir hâlde tutulmasına sürdürülebilirlik adı verilir. Sürdürülebilirliğe ulaşabilmek için bugünü yaşayan insanların kendi gereksinimlerini karşılarken gelecekteki insanları da düşünerek, dünyanın kısıtlı kaynaklarını verimli kullanmaları hedeflenir. Bu hedefe ulaşabilmek; yenilenebilir kaynaklar kullanmak, daha az tüketmek ve sürdürülebilir üretim yapmakla mümkün olabilir.

Sürdürülebilir kent kavramıyla, öncelikle bir kentte yaşayan tüm insanların gereksinimleri belirlenir. Sonra da kentin daha çevre dostu ve yaşanabilir hâlde getirilmesi hedeflenir. Bunun için bazı planlamalar yapılır. Yenilenebilir enerji sistemleri kurulması, üretilen enerjinin verimli biçimde insanlara ulaştırılması, ulaşım için en yeni teknolojiyle çalışan raylı ya da elektrikli sistemlere geçiş yapılması, temiz suya erişim sağlanması ve atık yönetimi planda yer alabilecek konulardan bazıları.

Dünyanın birçok ülkesi ortaklaşa hedefler belirleyerek bir plan hazırladı. Önümüzdeki yaklaşık on yıllık süreçte kalabalık kentler sürdürülebilir hâle dönüştürülmeye çalışılacak. Gelin, bu planın önemli adımlarını birlikte inceleyelim.

Konutlar

2030 yılına kadar tüm kentlilerin yeterli, güvenli, bütçesine uygun konutlara ve gereksinim duydukları ulaşım, çevre temizliği gibi temel hizmetlere erişimlerinin sağlanması. Ayrıca, gecekonduların iyileştirilmesi... Bu hedef gerçekleştirilirken kentlilerin de planlama aşamasında katkı sağlaması bekleniyor.

Ulaşım Sistemleri

Kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların gereksinimlerine özel önem verilerek yol güvenliğinin geliştirilmesi. Özellikle toplu taşıma sisteminin düzenlenip tüm kentlilerin güvenli, uygun fiyatlı ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması. Bu hedef için birçok kentte yüksek teknolojiyle üretilmiş düşük karbon salımı olan toplu taşıma araçları kullanılmaya başlandı bile!

Kentsel Alanlara Erişim

Tüm kentlerde kadın, çocuk, yaşlı ve engellilerin güvenli biçimde yeşil alanlara ve diğer halka açık alanlara erişimlerinin güvence altına alınması. Sürdürülebilirliğe ulaşmaya çalışan kentlerin, yeterli yeşil alan oluşturabilmek amacıyla kent planlarında değişiklikler yapması gerekiyor.

Kentlerde yaşayan her 10 insandan 9'unun soluduğu havanın Dünya Sağlık Örgütü'nün kaliteli hava ölçütünü karşılamadığını biliyor muydunuz?

Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Kentleşme

Bütün ülkelerde, tüm kentlileri kapsayan sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi. Kent yerleşiminin planlamasında ve yönetiminde, orada yaşayan tüm insanların temsilcileriyle birlikte çalışmalar yapılması. Bu hedef için ülkelerin çevre bakanlıklarına ve kentlerin belediye yönetimlerine büyük iş düşüyor.

Dünya Mirası

Kent yaşantısının sürdürülebilirliği için dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çalışmalarının artırılması. Kentlerimizdeki ve çevrelerindeki canlı çeşitliliğinin korunması da bu hedefin önemli bir parçası.

Afetlerin Olumsuz Etkileri

Sel, deprem, kuraklık ve erozyon gibi doğal afetlerin neden olabileceği zararın ve bunlardan etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılmasına yönelik önlemler de sürdürülebilir kentler için belirlenen bir diğer hedef.

Çevresel Etkiler

Hava kalitesine ve atıkların yönetimine özel önem verilerek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması. Hava kirliliğinin yakın gelecekte insan sağlığını olumsuz etkileyen başlıca soruna dönüşebileceği öngörülüyor. Bu yüzden, enerji gereksinimlerimizin ve üretim tesislerimizin kentlerdeki hava kalitesini düşüren etkilerini azaltmaya yönelik uygulanabilir çözümler geliştirmeliyiz.

Siz de kentinizin sürdürülebilirlik hedeflerine yönelik uygulamalarına; hava kalitesi ölçüm verilerini inceleyerek, bisiklet yollarını yetersiz buluyorsanız yerel yönetimle iletişime geçerek ya da geri dönüşüm kutularını hatalı kullananları uyararak destek olabilirsiniz. Peki, kentinizin sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşabilmesi için başka hangi açılardan katkıda bulunabilirsiniz?

Şimdi de sürdürülebilir kent hedefleri açısından örnek olabilecek birkaç kente göz atalım mı?

Bir zamanlar kirliliğin üst düzeyde olduğu ve nehirlerine karşın içme suyuna erişim sorunu yaşanan Singapur, günümüzde Asya'nın örnek kentlerinden biri. Bu kent yeşil alanları, ulaşım sistemi ve etkili havalandırma yaparak sıcak aylarda binaları serin tutmayı sağlayan akıllı mimari çözümleriyle de dikkat çekiyor. Küresel ısınmanın etkilerini daha az hissetmek isteyen kent sakinleri dış ortam sıcaklığını da kent merkezine milyonlarca ağaç dikerek azaltmayı planlıyor.

Curitiba

Birçok sürdürülebilirlik hedefine ulaşmış Curitiba ise Güney Amerika'daki örnek kentlerden biri. Yüksek geri dönüşüm oranıyla öne çıkan kent ayrıca ödüllü toplu taşıma sistemiyle kentlilere konforlu ve hızlı erişilebilir bir yaşam alanı sunuyor.

Singapur

Avrupa'nın örnek sürdürülebilir kentlerinden biri ise Kopenhag. Bu kentte bisiklet en yaygın ulaşım aracı. Kent yetkilileri ayrıca vapurlar dâhil tüm toplu taşıma araçlarının elektrikli olması için çabalıyor. Küresel ısınmanın etkilerini azaltmaya odaklanan kent, önümüzdeki yıllarda karbon salımı konusunda rekor düşüşler ölçmeyi hedefliyor.

Ülkemizdeyse, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Dünya Bankası tarafından yürütülen Sürdürülebilir Şehirler Projesi kapsamında, Türkiye'nin ilk Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planlarını uygulamak için Konya ve Eskişehir kentleri belirlendi.